



Checklist Zorgvragende Zorgverlener

Inleiding:



De werkdruk binnen de (geestelijke)gezondheidszorg neemt steeds meer toe.

Volgens het *Monitor Gezond werken in de zorg* (Fels, Resultaten Monitor Gezond werken in de zorg 2022, 2022) neemt het verloop intenties van zorgmedewerkers toe. Uit de analyse van Stichting IZZ blijkt dat in 2022 ongeveer één op de tien zorgmedewerkers gebruik maakt van psychische zorg. (Brugge, 2023)

In de kamerbrief 'Nieuw arbeidsmarktprognose zorg en welzijn' (Helder, 2023) is te lezen dat het verwachte personeelstekort in de zorg de komende 10 jaar onverminderd groot blijft.

In het artikel 'Het personeelstekort in de zorg: oorzaken en oplossingen' (Sterrenborg, 2023) worden diversen oplossingen aangedragen voor het personeelstekort in de zorg zoals bv preventie en aandacht vragen voor chronische stress, maar er is niets te vinden over hoe behandeling effectief in te zetten zodat uitgevallen zorgverleners weer snel aan het werk kunnen. Er is tot op heden geen onderzoek gedaan in hoeverre professionele kennis invloed heeft op de behandelrelatie of behandelduur.

Vanuit zijn opleiding Bachelor Social Work heeft Rowdy Retera mensgericht onderzoek gedaan in hoeverre kennis en expertise van een cliënt met een zorgverlenersachtergrond invloed heeft op de behandelrelatie. Uit zijn onderzoek blijkt dat zorgverleners die zelf psychische behandeling krijgen, door hun werkervaring speciale behoeften en uitdagingen hebben. Ze hebben zorg nodig die rekening houdt met hun bijzondere positie als zorgvragende zorgverlener, waarbij er ruimte is voor hun professionele kennis en vaardigheden.

Er lijkt een nieuwe doelgroep te ontstaan die de komende jaren alleen maar zal toenemen waar de huidige geestelijke gezondheidszorg nog niet op is ingericht. Rowdy heeft deze nieuwe doelgroep de '*zorgvragende zorgverlener*' genoemd. Een zorgvragende zorgverlener is een cliënt met een professionele zorgverlenersachtergrond die psychische ondersteuning of behandeling krijgt.

Op basis van zijn onderzoek heeft hij deze checklist ontwikkeld, waarbij rekening is gehouden met de behoeften van de cliënten met een zorgverleners achtergrond de zorgverleners en de behoeften van het behandelteam. Deze checklist kan bijvoorbeeld ingezet worden tijdens intakemomenten, op het moment dat behandelaar of zorgvragende zorgverlener vastloopt in contact of als tool tijdens een multidisciplinair overleg.

Door gebruik te maken van deze checklist wordt de zorgverlener zich bewust van de unieke positie van de zorgvragende zorgverlener. In deze checklist is er aandacht voor zowel de behandelrelatie als voor de onderlinge bejegening met de zorgvragende zorgverlener.

Behandelrelatie



Vragen mbt behandelrelatie	Voorbeelden verdiepende vragen
<p>Heb ik met de zorgvragerende zorgverlener tijdens de intake afspraken gemaakt of en hoe kennis en expertise van zorgvragerende zorgverlener ingezet kan worden tijdens behandeling?</p>	<p><i>Heb ik tijdens het intakegesprek met de zorgvragerende zorgverlener besproken in hoeverre hij of zij de eigen professionele kennis en expertise wil meenemen tijdens de behandeling?</i></p> <p><i>Wat is hierbij mijn verwachting en wat is de verwachting van de zorgvragerende zorgverlener?</i></p>
<p>Sta ik open voor de visie van de zorgvragerende zorgverlener?</p>	<p><i>Heb ik, op het moment dat ik weerstand ervaar, bij mezelf gecheckt of ik open sta voor de inbreng van de zorgvragerende zorgverlener?</i></p> <p><i>Heeft de zorgvragerende zorgverlener de ruimte om vanuit de eigen kennis en expertise mee te denken over behandeling? Zo nee, wat is hiervoor de reden en heb ik dit besproken met de zorgvragerende zorgverlener?</i></p>
<p>Staat de zorgvragerende zorgvrager open voor jouw visie als behandelaar?</p>	<p><i>Op moment dat ik weerstand ervaar bij de zorgvragerende zorgverlener check ik dan of deze open staat voor mijn visie?</i></p> <p><i>In hoeverre is er ruimte als de zorgvragerende zorgverlener vanuit diens expertise van mening is dat een andere behandeling meer passend is?</i></p> <p><i>Wat doe ik als ik merkt dat hier geen ruimte voor is?</i></p>
<p>Maak ik het bespreekbaar op moment dat ik merk dat de zorgvragerende zorgverlener meer kennis heeft dan ik heb?</p>	<p><i>Kan ik accepteren dat de zorgvragerende zorgverlener meer kennis en expertise in huis heeft dan ikzelf?</i></p> <p><i>Wat betekent dit voor mij in de behandelrelatie met deze zorgvragerende zorgverlener?</i></p>
<p>Maak ik tijdens de behandeling gebruik van de kennis expertise van de zorgvragerende zorgverlener?</p>	<p><i>Neem ik de kennis en expertise van de zorgvragerende zorgverlener mee in de behandeling?</i></p> <p><i>Heeft deze de ruimte om kritische vragen te stellen of aan te geven wat er vanuit diens kennis en expertise een passende behandeling is?</i></p>
<p>Ben ik bewust van de valkuil de zorgvragerende zorgverlener te zien als 'collega'</p>	<p><i>Hoe vaak ik ervoor dat de behandeling van de zorgvragerende zorgverlener niet overgaat naar een vorm van een intercollegiaal gesprek?</i></p>
<p>Ben ik bewust van de valkuil dat door kennis en expertise van de zorgvragerende zorgverlener ik mogelijk geen zuivere diagnose stel en situaties hierdoor kan overschatten of juist onderschatten?</p>	<p><i>In hoeverre laat ik me bij het stellen van diagnose en behandeling beïnvloeden door de kennis en expertise van de zorgvragerende zorgverlener en onderschat of overschat ik hiermee de situatie?</i></p>

Bejegening



Vragen mbt bejegening	Verdiepende vragen
Neem ik in het contact een 'niet wetende houding' aan ?	<p><i>Blijf ik onderzoekende/verhelderende vragen stellen of laat ik dit achterwege juist vanwege de kennis en expertise van de zorgvragende zorgverlener?</i></p> <p><i>Is tijdens de intake besproken of ik al dan niet een niet wetende houding aanneem ?</i></p>
Ben ik me ervan bewust dat er bij de zorgvragende zorgverlener sprake kan zijn van zelfstigma?	<p><i>Voor de zorgvragende zorgverleners kan de stap om te accepteren dat behandeling nodig is groot zijn. Het gevoel van falen kan daardoor bij de zorgvragende zorgverlener een onderliggende worsteling zijn. Het thema zelfstigma en hoe hier mee om te gaan is iets wat besproken kan/moet worden met de zorgvragende zorgverlener. Ben ik me hier bewust van?</i></p>
Ga ik open het gesprek aan met de zorgvragende zorgverlener?	<p><i>Maak ik het met de zorgvragende zorgverlener bespreekbaar als ik het gevoel heb dat deze door de eigen kennis en expertise vanuit een hulpverleners positie kijkt naar de behandeling en zichzelf? Maak ik op moment dat ik worstel met de behandelrelatie dit bespreekbaar met de zorgvragende zorgverlener?</i></p> <p><i>Ben ik transparant in mijn verwachtingen over de behandelrelatie over de kennis en expertise van de zorgvragende zorgverlener?</i></p>
Heb ik samen met de zorgvragende zorgverlener een balans gevonden tussen diens professionele kennis/expertise en diens cliëntenrol?	<p><i>Hoe waken de zorgvragende zorgverlener en ik voor de juiste balans tussen diens kennis/expertise en diens cliëntenrol?</i></p> <p><i>Weten we van elkaar hoe deze balans eruitziet of is dit punt van aandacht?</i></p>

Verwijzingen

Brugge, D. (2023, september 2023). *Monitor gezond werken in de zorg 2023 & zorggebruik 2022*.

Opgehaald van fmggezondheidszorg.nl: <https://fmggezondheidszorg.nl/monitor-gezond-werken-in-de-zorg-2023-zorggebruik-2022/>

Fels, I. (2022). *Resultaten Monitor Geond werken in de zorg 2022*. Stichting IZZ.

Helder, C. (2023, maart 2022). Kamerbrief Nieuw arbeidsmarktprognose zorg en welzijn. Den haag, Nederland: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Sterrenborg, K. (2023, juli 24). *Het personeelstekort in de zorg: oorzaken en oplossingen*. Opgehaald van dutchhealthclub.